บทที่ 5
สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองชนิด สองกลุ่มวัดครั้งเดียว (The Posttest Only Design with Nonequivalent Group) เพื่อศึกษาผลของ โปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อพฤติกรรมระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านระหว่างกลุ่มทดลองคือมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านที่ได้รับการดูแลหลังคลอดตามปกติโดยทั้งสองกลุ่มมีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เช่นเดียวกัน

กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาครรภ์แรกที่มาคลอดในโรงพยาบาลบางละมุง ระหว่างเดือนมีนาคม 2550 ถึง เดือนมีนาคม 2551 จำนวน 20 คนแบ่งเป็น กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 10 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) มีคุณสมบัติที่กำหนดคือ เป็นมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านตั้งแต่ก่อนคลอดอย่างน้อย 6 เดือนและตั้งใจกลับไปทำงานนอกบ้านต่อเมื่อครบกำหนดลาคลอด ภายในระยะเวลา 1-3 เดือน มีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดาและทารกมีสุขภาพแข็งแรงปกติ ไม่มีข้อจำกัดทางการแพทย์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ยินดีสมัครใจเข้าร่วมการศึกษาวิจัย และสามียินยอมและยินดีให้มารดาหลังคลอดเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่บ้านมีตู้เย็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 เป็นแบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของครอบครัว ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดและทารก และการวางแผนเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 36 ข้อ หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านช่วยตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม หลังจากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79

จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ ณ โรงพยาบาลบางละมุง โดยสุ่มเลือกมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านและมีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน โดยการสุ่มแบบสลับกันไปกลุ่มละ 1 สัปดาห์จนครบจำนวนกลุ่มละ 10 คน ทำแบบบันทึกทั่วไปและแบบสัมภาษณ์ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แล้วในกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นระยะเวลาต่อเนื่อง 3 เดือน ส่วน

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามแบบปกติหลังคลอด ภายหลังสิ้นสุดการทดลอง 3 เดือนทั้ง 2 กลุ่มตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของข้อมูลทั่วไป ระยะเวลาและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยใช้สถิติ Mann Whitney U Test สรุปผลการวิจัยเรียงลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะทั่วไปของมารดาในกลุ่มทดลองมีอายุเฉลี่ย 23.80 ปี ทุกคนมีสถานภาพสมรสคู่ นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษา 5 คน ปริญญาตรี 3 คน อนุปริญญา 2 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.10 คน ผู้ช่วยเหลือในการดูแลบุตรได้แก่ ญาติ และการจ้างพี่เลี้ยงมาเลี้ยงที่บ้าน จำนวน 4 คน เท่ากัน ประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้างในร้านอาหาร/ สถานบันเทิง มากที่สุดจำนวน 3 คน นอกนั้นเป็นลูกจ้างในบริษัท พนักงานโรงแรม พนักงานราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวนอย่างละ 2 คน เท่ากัน ลักษณะงาน เป็นงานประจำ ช่วงเวลาเช้าจำนวน 8 คนและงานเป็นกะหรือเวรผลัด จำนวน 2 ราย ระหว่างการทำงานมีเวลาพักช่วง กลางวัน เวลาใดก็ได้ และช่วงบ่าย จำนวน 5, 4 และ 1 คน ตามลำดับ ระยะเวลาที่มีสิทธิลาคลอดมากที่สุดคือ 3 เดือน และมากกว่า 3 เดือนจำนวน 6 และ 3 คน ตามลำดับ และระยะเวลาที่ตั้งใจลาคลอดมากที่สุดคือ 3 เดือน และมากกว่า 3 เดือนคิดเป็นร้อยละ 50 และ 30 ตามลำดับ ความเพียงพอของรายได้คิดเป็นร้อยละ 60 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว 23,108 บาท

ส่วนมารดาในกลุ่มควบคุมมีอายุเฉลี่ย 22.80 ปี มีสถานภาพสมรสคู่ 9 คน นับถือศาสนาพุทธ 9 คน ศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา 7 คน ปริญญาตรี 3 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.20 คน ผู้ช่วยเหลือในการดูแลบุตรคือ ญาติ และสามีจำนวน 7 และ 3 คน ตามลำดับ ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างในร้านอาหาร/ สถานบันเทิง อาชีพเสริมอื่น ๆ 3 คน และเป็นลูกจ้างในบริษัท 2 คน พนักงานโรงแรม 2 คน ลักษณะงาน เป็นงานประจำ ช่วงเวลาเช้าช่วงเวลาเช้าจำนวน 8 คน และงานเป็นกะหรือเวรผลัด 2 คน ระหว่างการทำงานมีเวลาพักช่วง กลางวัน เวลาใดก็ได้ ระยะเวลาที่มีสิทธิลาคลอด มากที่สุด 3 เดือน น้อยที่สุด 1 เดือน ระยะเวลาที่มารดาตั้งใจลาคลอดมากที่สุดคือ 3 เดือน จำนวน 7 คน ความเพียงพอของรายได้คิดเป็นร้อยละ 80 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว 30,120 บาท

ข้อมูลเกี่ยวกับการคลอดและทารก พบว่าทารกในกลุ่มทดลองน้ำหนักเฉลี่ย 2,710 กรัม อายุครรภ์เมื่อคลอด เฉลี่ย 38.10 สัปดาห์ ส่วนในกลุ่มควบคุมทารกมีน้ำหนักเฉลี่ย 2,930 กรัม อายุครรภ์เมื่อคลอด เฉลี่ย 38.4 สัปดาห์

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนในการเลี้ยงดูบุตร มารดากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการวางแผนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ มีเหตุผลในการมุ่งเน้นผลประโยชน์ต่อบุตรในเรื่องของความแข็งแรง มีภูมิต้านทานโรค ปลอดภัยจากเชื้อโรค ไม่เจ็บป่วย ประหยัดค่าใช้จ่าย อยากให้ลูกฉลาด ให้ลูกรู้สึกอบอุ่น สร้างความผูกพันระหว่างแม่ลูก ทราบว่านมแม่มีอาหารครบถ้วน มีประโยชน์จึงอยากให้กินนมแม่ให้นานที่สุด ปัญหาที่คาดว่าจะเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่คือ กลัวน้ำนมไม่พอ ไม่มีคนช่วยเลี้ยง กลัวเด็กติดนมแม่ ไม่ดูดนมอื่น ไม่ยอมดูดนมขวด ต้องกลับไปทำงานไม่สะดวกในการบีบน้ำนมเนื่องจากลักษณะงานของกลุ่มตัวอย่างเป็นงานบริการ ผู้ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวการวางแผนเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เมื่อกลับไปทำงานส่วนใหญ่ได้แก่มารดาตนเอง เพื่อน สามี ย่า ญาติ ๆ รวมทั้งพยาบาลที่ห้องคลอด ความคิดเห็นของบุคคลที่มีอิทธิพลในการวางแผนให้นมลูกเมื่อกลับไปทำงานส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้นานที่สุด ทั้งสองกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวมากที่สุดคือด้านการช่วยดูแลลูก การช่วยทำงานบ้านเตรียมอาหารและให้กำลังใจ ตามลำดับ

2. ระยะเวลาและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

มารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยรวมเท่ากับ 92.40 (*S.D.* = 9.34, range = 79-112) 1 ส่วนมารดาที่ได้รับการดูแลตามปกติหลังคลอด มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยรวมเท่ากับ 83.80 (*S.D.* = 13.91, range = 68-115)

มารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จริงเฉลี่ยนาน 3 เดือน (*S.D.* = 0.0, range = 3-3) ส่วนมารดากลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามปกติหลังคลอด มีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จริงเฉลี่ยนาน 2.2 เดือน (*S.D.* = 0.91, range = 1-3)

3. เปรียบเทียบระยะเวลาและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่ามารดากลุ่มทดลองมีระยะเวลาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นานกว่าและมีพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

จากการศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ระยะเวลาและพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้าน อภิปรายผลดังนี้

1. พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยรวมของมารดาที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ดีกว่ามารดาที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้านวิธีการให้นมแม่ที่ถูกต้องและการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการให้นมแม่ในกลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปได้เนื่องจากมารดาทีเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ได้รับการดูแลตามปกติของโรงพยาบาลอยู่แล้ว ส่วนด้านการเตรียมความพร้อมเมื่อกลับไปทำงาน การบีบและการเก็บรักษาน้ำนม พบว่ามารดาในกลุ่มทดลองสูงกว่ามารดาในกลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีปฏิบัติตามแผนที่กล่าวว่าบรรทัดฐานของสังคมจะเป็นตัวทำนายพฤติกรรมเช่นกัน (Ajzen, 1988) แต่อย่างไรก็ตามสนับสนุนจากบุคคลากรทางด้านสาธารณสุขมีความจำเป็น เนื่องจากสามารถให้คำแนะนำที่ถูกต้องถึงประโยชน์ และแนวทางปฏิบัติและมีกระบวนการติดตาม เป็นกำลังใจ จากการศึกษาของ สรชา ตันติเวชกุล (2543) พบว่า มารดาวัยรุ่นที่ได้รับการพยาบาลระบบสนับสนุนและให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีคะแนนการรับรู้อุปสรรคต่ำกว่ามารดาที่ได้รับการดูแลตามปกติ พบว่าการตัดสินใจที่จะเลี่ยงลูกด้วยนมแม่หรือหยุดขึ้นอยู่กับการที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การให้คำปรึกษา และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สุขภาพ (Narayan & Natarajan, 2003) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยที่พบว่าผู้ที่ให้คำปรึกษาด้านการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่คือพยาบาลที่ห้องคลอด

สำหรับมารดาที่ต้องไปทำงานนอกบ้านเราจะพบว่าเป็นอุปสรรคในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จมารดาบางส่วนมักกลัวปัญหาที่จะตามมาจากการหย่านม ที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะมารดาที่ตั้งใจกลับไปทำงานในช่วงเวลาสั้น ๆ หลังคลอด ซึ่งทำให้มารดาขาดความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และยกเลิกการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วยเวลาอันรวดเร็ว โดยเริ่มให้นมผสมก่อนที่มารดาจะกลับไปทำงาน หรือมารดาที่ตัดสินใจเลี้ยงลูกด้วยนมผสมขณะที่มารดาทำงานโดยที่มารดารีบกลับไปทำงานเร็ว จะทำให้ทารกเริ่มได้รับหัวนมยางในระยะแรกหลังคลอด ทำให้เกิดการสับสนหัวนม และปฏิเสธการดูดนมแม่ในระยะต่อมา (วีระพงษ์ ฉัตรานนท์, 2533, หน้า 25) มารดามักจะประสบกับปัญหาน้ำนมไหลของน้ำนม ทำให้เปรอะเปื้อนเสื้อผ้า ทำให้หยุดการให้นมบุตรไปอย่างรวดเร็วเมื่อกลับไปทำงาน (กาญจนา คำดี, 2537; Yimyam, 1997)

มารดาในกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมในการให้นมแม่เมื่อกลับไปทำงานดีกว่ากลุ่มควบคุมเท่ากับ 19.40 (*S.D.* = 3.20, range = 12-25) และ 18.10 (*S.D.* = 4.68, range = 8-26) ตามลำดับ และพบอีกว่า ค่าคะแนนการบีบและการเก็บรักษาน้ำนมเท่ากับ 23.00 (*S.D.* = 5.79, range = 9-31) ซึ่งดีกว่ามารดาในกลุ่มควบคุม การบีบน้ำนม การเก็บรักษาน้ำนมและการนำน้ำนมมาใช้นั้นมีความสำคัญในการกระตุ้นให้มารดาสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้นานขึ้น อภิปรายได้ว่ามารดาในกลุ่มทดลองได้รับการดูแลและแนะนำในด้านการบีบเก็บน้ำนม ซึ่งมารดาทั่วไปอาจได้รับเพียงคำแนะนำอย่างเดียวหรือศึกษาจากสื่อต่าง ๆ แต่ไม่ได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องจริงจังทำให้หันไปใช้นมผสมแทนเพราะเห็นว่าสะดวกสามารถใช้นมผสมแทนได้ ดังนั้นเมื่อมีการให้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

คำแนะนำ และติดตามทำให้มารดามีความเชื่อมั่นในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ถูกต้องและนานขึ้น

2. มารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้านที่ได้รับโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นานกว่ามารดาที่ได้รับการดูแลตามปกติหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สามารถอธิบายตามทฤษฎีปฏิบัติตามแผนดังนี้

ทัศนคติ พบว่าทัศนคติในมารดาครรภ์แรกทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จึงมีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพราะเชื่อว่านมแม่มีประโยชน์ต่อลูกอยากให้กินนมแม่ให้นานที่สุดอยากให้ลูกแข็งแรง มีภูมิต้านทานโรค ปลอดภัยจากเชื้อโรค ไม่เจ็บป่วย ประหยัดค่าใช้จ่าย อยากให้ลูกฉลาด ให้ลูกรู้สึกอบอุ่น สร้างความผูกพันระหว่างแม่ลูก บรรทัดฐานของสังคม อธิบายได้ว่ามารดากลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติแม้ว่าจะเป็นมารดาครรภ์แรกที่ ตั้งใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แต่เมื่อประสบอุปสรรคและขาดการสนับสนุนที่เหมาะสมจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจจะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามที่ตั้งใจไว้ได้ ดังเช่นมารดาในกลุ่มควบคุม 2 ท่านบอกว่าลูกไม่ค่อยดูดนมแม่ประกอบกับมารดาต้องการไปทำงานเร็วจึงให้ลูกหัดดูดนมจากขวด และเมื่อเห็นว่าลูกดูดได้ดี ไม่ร้องกวน จึงให้ดูดนมผสมอย่างเดียว ซึ่งจากทฤษฎีปฏิบัติตามแผน กล่าวไว้ว่าความตั้งใจที่จะกระทำนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อทั้งที่เป็นการสนับสนุนและอุปสรรคต่อความตั้งใจ เช่น ตั้งใจว่าจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 4 เดือน แต่เชื่อว่าน้ำนมอาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกจึงให้นมผสมร่วมด้วย (Theory of Planned Behavior) (Ajzen, 1988) นอกจากนั้นยังพบว่ามารดาในกลุ่มควบคุมยังมีข้อจำกัดในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เช่น มารดาอีก 1 ท่าน บอกว่าที่ทำงานไม่มีความสะดวกในการบีบน้ำนม และไม่มีตู้เย็น ทำให้ไม่สามารถบีบเก็บน้ำนมไว้ได้ทำให้ลูกดูดนมตนเองน้อยลงจึงตัดสินใจหยุดให้นม ซึ่งแตกต่างจากมารดาในกลุ่มควบคุมซึ่งสามารถจัดการปัญหาเหล่านี้ได้ จากการที่ได้รับการสนับสนุนด้านกำลังใจจากเจ้าหน้าที่และครอบครัว แนวทางในการให้นมลูก การบีบน้ำนม การจัดเก็บน้ำนม อย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์ ตามโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกศรา ศรีพิชญาการ และคณะ (2538) โดยศึกษาในมารดาครรภ์แรกที่ทำงานนอกบ้าน มีการสอนเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม พบว่ามารดาที่ทำงานนอกบ้านกลุ่มที่ได้รับการเตรียมอย่างมีแบบแผนในระยะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอดช่วยให้มารดาสามารถให้นมมารดาได้ถึง 4 เดือนมากกว่ามารดาที่ได้รับการเตรียมตามปกติ ส่วนการเตรียมในระยะหลังคลอด ให้ผลไม่แตกต่างกันกับการเตรียมตามปกติ ซึ่งพบว่ามารดาในกลุ่มนี้มีการประกอบอาชีพอิสระมากกว่า มีการยืดหยุ่นในการลาคลอด ทำให้ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่ต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาในกลุ่มควบคุมพบว่ามีมารดา 1 ราย ให้ลูกกินนมแม่เพียง 1 เดือน เนื่องจากสามี ต้องไปเป็นทหารเกณฑ์ จึงต้องกลับไปทำงานที่ 1 เดือนเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว อารอร่า และคณะ (Arora et al., 2000) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ระยะเวลาที่ตั้งใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือนมขวด พบว่าจากความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร้อยละ 44.3 มีเพียงร้อยละ 13 เท่านั้นที่ยังคงเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นาน 6 เดือน ดังนั้นการกระตุ้นเพื่อให้สามารถไปสู่ความคาดหวังจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ประกอบในบรรทัดฐานของสังคม จากการศึกษาของ นันทพร พ่วงแก้ว (2548) ในการศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสมรรถนะของตนเองต่อพฤติกรรมและระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาทำงานนอกบ้านที่มีบุตรคนแรก พบว่ามารดากลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนจำหน่ายจากโรงพยาบาลสูงกว่าก่อนศึกษาและสูงกว่ามารดากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .001$ และเมื่อ 8 สัปดาห์หลังคลอดมารดากลุ่มทดลองมีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และระยะเวลาที่ตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนานกว่ามารดากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสิติที่ $p < .001$ จะเห็นว่าการเพิ่มความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยด้วยนมแม่จึงต้องมีการเพิ่มเติมความรู้ที่ถูกต้อง การติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติให้ยั่งยืน

จากผลการใช้โปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาหลังคลอดที่ทำงานนอกบ้านซึ่งโปรแกรมส่วนใหญ่นั้นเป็นการโทรตามเยี่ยมหลังจากกลับบ้านและนัดพบกลุ่มตัวอย่างในวันที่อาสาสมัครมาตรวจตามกิจกรรมของโรงพยาบาลที่กำหนดไว้มีผลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่ามารดาที่มีความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และได้รับโปรแกรมจะมีระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นานกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม ดังนั้นในหน่วยงานหลังคลอดควรมีการติดตามเยี่ยมหลังคลอดตามโปรแกรมนี้เพื่อลดภาระงานในการออกตามเยี่ยมบ้านซึ่งจะกระทำได้น้อยราย

2. จากงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้โทรศัพท์ในการโทรตามเยี่ยม ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงต้นทุน กำไร เพื่อนำเสนอให้ผู้บริหารรับทราบเพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ได้อย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาบทบาทและผลการเตรียมครอบครัวต่อการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาที่ทำงานนอกบ้านเพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครอบครัว

2. ศึกษาความแตกต่างของปัจจัยบางประการต่อผลสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาครรภ์แรกและครรภ์หลัง

3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

4. ควรมีการทำการวิจัยซ้ำโดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้นเพื่อตรวจสอบสมมติฐานการวิจัยให้มีความเชื่อมั่นที่จะนำไปใช้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University